06/03/2021

Μητροπολίτης Ναυπακτου: Για μία επιστολή του Αγίου Παϊσίου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

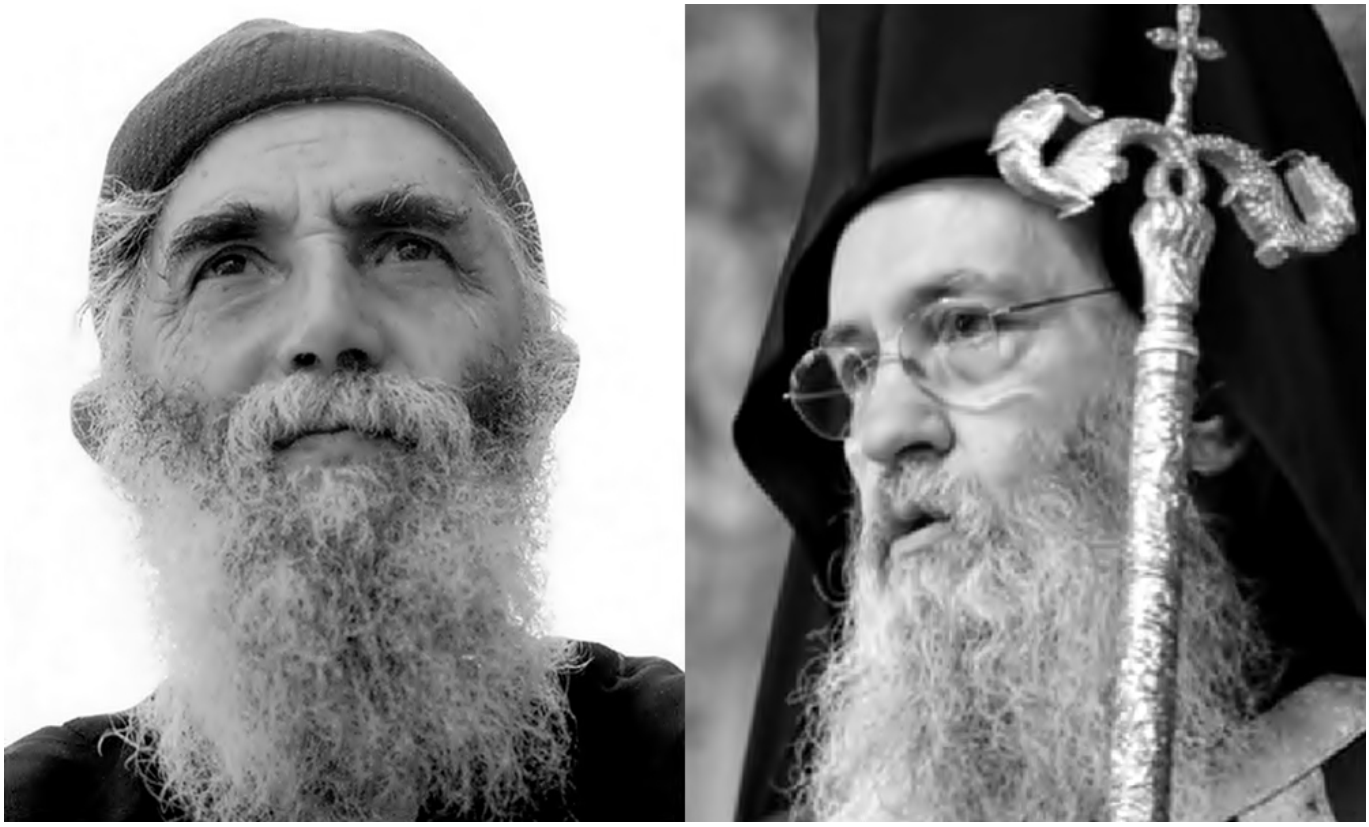

Του Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Αγίου Βλασίου Ιεροθέου

Τό «Γεροντικό» εἶναι ἕνα θαυμάσιο βιβλίο, πού περιλαμβάνει λόγους ἁγίων Γερόντων, πού ἀναφέρονται σέ θέματα πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτοί οἱ λόγοι προϋποθέτουν ἀφ' ἑνός μέν αὐτούς πού ἐρωτοῦν, γιατί ἀναζητοῦν «ὁδό σωτηρίας», τρόπο ἀπαλλαγῆς ἀπό τά πάθη καί τίς δαιμονικές ἐνέργειες, ἀφ' ἑτέρου δέ αὐτούς πού ἔχουν τό χάρισμα τῆς διακρίσεως καί διακρίνουν τό θεϊκό ἀπό τό δαιμονικό. Καί αὐτό εἶναι σημαντικό, γιατί πολλές φορές γίνεται σύγχυση μεταξύ κτιστῶν καί ἀκτίστων ἐνεργειῶν, ὁπότε ἡ διάκριση αὐτή εἶναι ἔργο τῆς ἐμπειρικῆς θεολογίας.

1. Οἱ λόγοι τῶν ἀββάδων

Οἱ ἀββάδες τοῦ «Γεροντικοῦ» εἶναι ἐμπειρικοί θεολόγοι, γι' αὐτό οἱ λόγοι τους εἶναι καρποί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί δίνουν ἀπαντήσεις σέ αὐτούς πού θέλουν νά

ζήσουν τήν ἐν Χριστῷ ζωή μέσα στήν Ἐκκλησία.

Τά ἀποφθέγματα, συνήθως, ἀρχίζουν μέ τίς φράσεις «Εἶπεν ὁ ἀββᾶς», «Ἔλεγον περί τινος γέροντος», «Ἀδελφός ἠρώτησε τόν ἀββᾶν», «Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς», «Ἀδελφός ἠρώτησε τόν ἀββᾶ τί ποιήσω;», «Ἔλεγον περί τοῦ ἀββᾶ», «Ἠρώτησέ τις τόν ἀββᾶ» κλπ.

Μοῦ ἀρέσει πολύ τό βιβλίο αὐτό, γιατί τόσο οἱ ἐρωτήσεις ὅσο καί οἱ ἀπαντήσεις εἶναι ἐμπνευσμένες, ἀναφέρονται σέ ζωτικά ἐσωτερικά θέματα, ἀποφεύγοντας ἐξωτερικά πράγματα, καί διαφέρουν ἀπό τίς ἀναζητήσεις τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων καί τόν τρόπο πού ἐκφράζονται, πού εἶναι λογικοκρατούμενες, κοινωνικές καί ἠθικολογικές! Τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ μέσα ἀπό τίς ἐρωτήσεις καί τίς ἀπαντήσεις τέτοιων ἀνθρώπων.

Τά ἀποφθέγματα προέρχονται ἀπό Γέροντες πού εἶχαν ἀναχωρήσει ἀπό τόν κόσμο, ζοῦσαν συνήθως στήν ἔρημο, προσεύχονταν διαρκῶς στόν Θεό καί ἔδιναν σέ αὐτούς πού ἀναζητοῦσαν μέ πόνο τίς θεοπτικές ἐμπειρίες τους. Μπορεῖ γιά ἕναν ἀββᾶ νά διασώζεται μόνον ἕνας λόγος, πού εἶναι ἀπόσταγμα μιᾶς ὁλόκληρης ζωῆς, γι’ αὐτό ὁ λόγος αὐτός ἔχει ἀξία μεγαλύτερη ἀπό πολυσέλιδα βιβλία πού εἶναι διανοητικά, ξένα ἀπό ἐσωτερικές ἀναζητήσεις.

Ὅλοι μας σέ διάφορες στιγμές τῆς ζωῆς μας ἀναζητήσαμε τέτοιους ἀββάδες-Γέροντες καί καταλαβαίναμε τόν λόγο τους, τό «ρῆμα» τους, πού ἦταν «ρῆμα» Θεοῦ, πού κατερχόταν στήν καρδιά μας ὡς ἀποκάλυψη, ὡς «δρόσος Ἁερμών, ἡ καταβαίνουσα ἐπί τά ὄρη Σιών» (Ψαλμ. 132,3) καί μᾶς ἀνέπαυαν.

2. Λόγοι τοῦ ἁγίου Παϊσίου

Μέ τούς λόγους τῶν ἀββάδων τοῦ «Γεροντικοῦ» ὁμοιάζουν οἱ λόγοι τοῦ συγχρόνου μεγάλου ἀββᾶ, τοῦ ἁγίου Παϊσίου τοῦ Ἁγιορείτου, ὁ ὁποῖος καθημερινά δεχόταν δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἀνθρώπους καί ἐνῶ ζοῦσε στήν ἔρημο τῆς ἡσυχίας, ἐξέφραζε λόγους σωτηρίους καί θεραπευτικούς σέ αὐτούς πού πράγματι τούς ἀναζητοῦσαν. Ἕνας ἀπό αὐτούς πού τόν πλησίαζαν γιά νά τόν ρωτήσουν ἦταν καί ὁ σημερινός Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος, Γέρων Ἀρχιγραμματεύς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Πρίν δύο χρόνια, ὅταν διάβασε ἕνα ἀπό τά βιβλία πού ἔγραψα γιά τόν ἅγιο Παΐσιο τόν Ἁγιορείτη, μοῦ ἔστειλε γράμμα γιά νά μέ εὐχαριστήση καί μοῦ ἔδωσε μερικές πληροφορίες σημαντικές, τίς ὁποῖες θεώρησα καλό, μέ τήν ἄδειά του, νά δημοσιοποιήσω.

Σέ κάποιο σημεῖο τῆς ἐπιστολῆς του γράφει:

«Τό ἔτος 1983 εἶχα τήν εὐλογία καί τή χάρη νά δεχθῶ στό κελλί μου τόν π. Παΐσιο κατά τήν ἐπίσκεψή του στά Ἱεροσόλυμα. Νομίζω ὅτι ἔπειτα καί στό Σινᾶ».

Φαίνεται ὅτι ὁ τότε π. Ἀρίσταρχος ἐξέφρασε κάποιες δυσκολίες ἀπό τήν ζωή του καί ὁ ἅγιος Παΐσιος τοῦ ἀπάντησε μέ πολλή διάκριση. Τοῦ ἔκανε ἐντύπωση ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Παϊσίου, γι' αὐτό καί μετά πού ἀναχώρησε ἔγραψε ἰδιόχειρες σημειώσεις σέ ἕνα χαρτί, τήν φωτοτυπία τοῦ ὁποίου μοῦ ἔστειλε μέ τήν ἔνδειξη: «Μᾶς εἶπε ὁ π. Παΐσιος τίς ἡμέρες, πού ἔμεινε μεταξύ μας, 20-25 Μαΐου περίπου τοῦ ἔτους 1983». Παραθέτω τίς φράσεις:

«Ὁ Χριστός δέ θά ἀφήσει ποτέ νά νοιώσει πόνο, ἐκεῖνος πού κάνει δικό του πόνο, τόν πόνο τῶν ἄλλων».
«Ὁ γλυκύς Ἰησοῦς ἔχει τήν δύναμη νά μετατρέψει σέ γλυκύτητα κάθε πικρό καί κάθε πόνο».

Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τόν πόνο πού δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος στήν ζωή του ἀπό διάφορες δυσκολίες. Ὅμως, ὅταν ὁ ἴδιος ὁ πονεμένος ἄνθρωπος προσφέρεται στόν Χριστό πού δοκίμασε τόν πόνο στήν ζωή Του, τότε μετατρέπει αὐτόν τόν πόνο τοῦ ἀνθρώπου πού τόν ἐμπιστεύεται σέ γλυκύτητα.

Ὅταν κανείς θυσιάζεται γιά τούς ἄλλους καί ἀναλαμβάνη τόν πόνο τῶν ἄλλων ἐπάνω του, τότε δέν θά τόν ἀφήση ὁ Χριστός νά πονέση. Ἡ ἀγάπη εἶναι κένωση καί προσφορά. Ὅσο κανείς προσφέρεται στούς ἄλλους θυσιαστικά, τόσο ὁ Θεός προσφέρεται σέ αὐτόν, πού σημαίνει ὅτι πρέπει νά κάνουμε δικό μας πόνο τόν πόνο τῶν ἄλλων.

Αὐτός ὁ λόγος εἶναι μιά αὐτοβιογραφία τοῦ ἰδίου τοῦ ἁγίου Παϊσίου, ἀφοῦ σέ ὅλη τήν ζωή του ἔπαιρνε ἐπάνω του τόν πόνο τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτό ζοῦσε μέ μεγάλη χαρά. Αὐτό ἦταν ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι ἄφηνε τόν ἑαυτό του στήν ἀγάπη καί τήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ.

Ἀκόμη, εἶπε στόν π. Ἀρίσταρχο πού τόν ρώτησε σχετικά:

«Χρησιμοποίησε τό μυαλό μέχρι νά τό σιχαθῆς».

Φυσικά, δέν εἶχε πρόβλημα μέ τό μυαλό, τίς σκέψεις, ἀλλά μέ τήν νοοτροπία νά προσπαθοῦμε ὅλα νά τά λύνουμε μέ τό μυαλό καί νά μήν ἐμπιστευόμαστε τήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Δέν εἶναι κακή ἡ λογική, ἀλλά ἡ λογικογρατία, οὔτε ὁ ὀρθός λόγος, ἀλλά ὁ ὀρθολογισμός. Ὅταν κανείς στηρίζεται μόνο στό μυαλό του, θά ἔλθη στιγμή πού θά ἀπογοητευθῆ.

Ἐπίσης, εἶπε ὅτι δέν πρέπει νά πλησιάζουμε τόν Θεό διανοητικά:

«Ἄφησε τό μυαλό σου κατά μέρος, ὅταν προσεγγίζεις τόν Θεό».

Ἡ προσευχή πρέπει νά γίνεται μέ ἰδιαίτερο τρόπο, πρέπει κανείς νά ἀφήνεται ὁλοκληρωτικά στόν Θεό. Στήν ἀρχή ἡ προσευχή γίνεται λογικά, γι' αὐτό καί ἡ θεία Λειτουργία εἶναι «λογική λατρεία», ὥστε μετά ὁ Θεός νά στείλη τό Ἅγιον Πνεῦμα καί νά τοῦ δώση «νοερά λατρεία», τήν προσευχή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν καρδιά.

Ὁ ἅγιος Παΐσιος ἦταν ἔμπειρος μοναχός, εἶχε περάσει ἀπό τά Ἰδιόρρυθμα καί Κοινόβια Μοναστήρια, ἔζησε στήν ἔρημο τοῦ Σινᾶ καί τοῦ Ἁγίου Ὄρους καί γνώρισε τήν πνευματική ἐλευθερία, ἡ ὁποία στόν φιλότιμο μοναχό τοῦ ἀναπτύσσει τήν πνευματική πρόοδο. Γι' αὐτό εἶπε:

«Στά μεγάλα Κοινόβια δέν ὑπάρχει πολλές φορές ἡ ἐλευθερία, πού χρειάζεται γιά νά ἀναπτυχθῆ ἕνας μοναχός. Τείνουν νά μετατραποῦν, μᾶλλον ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά μετατραποῦν σέ ὀργανισμούς μέ κάπως στρατιωτικό πνεῦμα, στούς ὁποίους ὁ ἡγούμενος εἶναι σάν πρόεδρος. Ἐνῶ ἐσεῖς στό μοναστήρι σας, ἔχετε μιά ἐλευθερία, πού μπορεῖ νά ἀποβῆ ὠφέλιμη, ἄν τήν ἀξιοποιήσετε».

Στόν λόγο αὐτόν φαίνεται ἀφ' ἑνός μέν ἡ μεγάλη πνευματική ἐμπειρία τοῦ ἁγίου Παϊσίου, ἀφ' ἑτέρου δέ ὁ διακριτικός του λόγος, ἡ πνευματική ἀρχοντιά του καί τό μοναχικό του φιλότιμο. Ἴσως, στό Μοναστήρι αὐτό πού ἀναφέρεται ὑπῆρχε πολλή ἐλευθερία καί ὁ ἅγιος Παΐσιος προσπαθεῖ νά τούς βγάλη κάποιους «στραβούς λογισμούς» καί νά τούς τονώση πνευματικά, ὥστε νά ἀξιοποιήσουν αὐτήν τήν ἐλευθερία, ἡ ὁποία, ὅταν ὑπάρχη πνευματικό φιλότιμο, ὠφελεῖ τόν μοναχό.

3. Τό πνευματικό πρόβλημα καί ἡ πνευματική ἀντιμετώπισή του

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος πέρα ἀπό τό ὅτι κατέγραψε ὅσα προφορικά τοῦ εἶπε ὁ ἅγιος Παΐσιος, στήν ἐπιστολή πού μοῦ ἔστειλε, καί τήν ὁποία, ἐπαναλαμβάνω, τήν χρησιμοποιῶ μέ δική του ἄδεια, μοῦ δίνει δύο πληροφορίες.

Ἡ πρώτη ὅτι εἶχε ἐπισκεφθῆ τόν ἅγιο Παΐσιο τόσο στό κελλί τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὅσο καί στήν Παναγούδα. Μοῦ γράφει:

«Τόν ἅγιο Παΐσιο Ἐσεῖς εἴχατε γνωρίσει ἐκ τοῦ σύνεγγυς περισσότερον ἐμοῦ. Πιστεύω νά Σᾶς ἐνδιαφέρη, ἄν δέν γνωρίζετε ὅτι, καί ἐγώ τόν εἶχα ἐπισκεφθῆ μέ τόν μακαριστό πατέρα μου στό κελλί του, πρῶτα κοντά στήν Μονή Σταυρονικήτα καί ἔπειτα κοντά στήν Μονή Κουτλουμουσίου. Ἡ παρουσία του καί τά λόγια του μᾶς ἦταν εὐεργετικά».

Σκέφτομαι: Πόσοι ἄνθρωποι, Ἐπίσκοποι, Κληρικοί, μοναχοί, λαϊκοί δέν ἐπισκέφθηκαν τόν ἅγιο Παΐσιο στόν χῶρο τῆς ἀσκήσεώς του καί διατήρησαν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς τους αὐτήν τήν συνάντηση μαζί του!

Ἡ δεύτερη πληροφορία εἶναι ὅτι ὁ τότε Ἀρχιμ. Ἀρίσταρχος εἶχε ἕνα μεγάλο πνευματικό πρόβλημα τήν ἐποχή ἐκείνη, ὅπως γράφει:

«Τό ἔτος 1986 βρισκόμουν σέ μεγάλο ἀδιέξοδο, λόγῳ προσκυνητρίας πού εἶχα ἀναλάβει πνευματικά καί δέν ἤξερα νά τήν κατευθύνω. Τότε σκέφθηκα καί ἔγραψα ἐπιστολή στόν π. Παΐσιο, στήν ὁποία ζητοῦσα τήν γνώμη του γιά τό πρόβλημα πού εἶχα. Δόξα τῷ Θεῷ καί χάρις στόν νῦν ἅγιο Παΐσιο -ἦταν βέβαια ἀπό τότε ἅγιος-, ἦλθε ἡ ἀπάντηση, ἡ ὁποία ἦταν ἀκριβῶς αὐτή πού ἔπρεπε καί ἔδωσε λύση στό πρόβλημά μου».

Ὅσοι ἀσκοῦν τό ἔργο τῆς πνευματικῆς πατρότητος γνωρίζουν ὅτι πολλές φορές βρίσκονται μπροστά σέ μεγάλες δυσκολίες, ἐπειδή πρέπει νά διακρίνουν ἄν κάτι εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν παθῶν ἤ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καί ἄν εἶναι δαιμονικό ἤ εἶναι σωματικό. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνης, ὡς Ἀρχιμανδρίτης πού ἦταν τότε, μέ πολλή ταπείνωση σημειώνει ὅτι εἶχε φθάσει σέ ἀδιέξοδο, δέν ἤξερε νά κατευθύνη μιά προσκυνήτρια, καί σκέφθηκε νά γράψη στόν π. Παΐσιο, ἄν καί δέν εἶχε Ἱερωσύνη, ἀλλά εἶχε τό χάρισμα τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων. Ἕνας Κληρικός μέ τό χάρισμα τῆς Ἱερωσύνης τελεῖ τά Μυστήρια, ἀλλά ἄν δέν ἔχη τό χάρισμα τῆς διακρίσεως, δέν μπορεῖ νά βοηθήση πνευματικά τόν ἄνθρωπο, καί αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά ἐρωτήση κάποιον διακριτικό Γέροντα.

Καί, πράγματι, στήν περίπτωση αὐτή ὁ ἅγιος Παΐσιος μέ τό ἰδιαίτερο χάρισμα πού εἶχε τοῦ ἔδωσε τήν κατάλληλη λύση. Παραθέτω τήν ἀπάντηση τοῦ ἁγίου Παϊσίου ὁλόκληρη, στήν συνέχεια θά σημειώσω μερικές παρατηρήσεις.

ΙC ΧC
ΝΙ ΚΑ

«Παναγούδα» τῇ 14-3-86

Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ π. Ἀρίσταρχε

Εὐλογεῖτε, καί βοήθειά μας ὁ Ἅγιος Βενέδικτος.

Ἔλαβα τήν ἐπιστολήν σας ἀλλά δέν σᾶς ἀπήντησα ἀμέσως, καί γιά ἕναν λόγο πού δέν ἀπαντῶ σέ ἐπιστολές σάν τυπικό.

Δυσκολεύτηκα γιά τόν λόγο αὐτό, ἀλλά μοῦ ἦτο πιό δύσκολο νά μή σᾶς γράψω. Ἡ ψυχή αὐτή, γιά τήν ὁποία μοῦ γράψατε, ἔχει καί σωματική πάθεση, καί πλάνη, καί δέχεται δαιμονική ἐπίδραση. Καλά εἶναι νά τήν συνδέσης μέ κανέναν ἄλλο Πνευματικό ἡλικιωμένον, καί ἐμπειρώτερον, καί ἐσύ νά τῆς δείχνης ἀγάπη ἀπό μακριά, νά προσεύχεσαι. Μόνον νά τήν ἀπομακρύνης ὁμαλά, ἀφοῦ τήν συνδέσης.

Διά δέ τόν ὅρκο πού ἔκανες, παρόλον πού ἡ διάθεσή σου ἦτο καλή, δέν ἔπρεπε νά τόν κάνης, οὔτε καί νά ὁρκίζεσαι ἄλλη φορά ἔτσι σέ τέτοιες περιπτώσεις.

Νά τό ἀναφέρεις σέ κανέναν Ἀρχιερέα γνωστό σου νά τόν λύση. Μήν στενοχωρῆσαι γι' αὐτό, γιατί ὁ Χριστός τήν καρδιά βλέπη, τά ἐλατήρια πού κινεῖται ὁ ἄνθρωπος.

Νά βοηθᾶς σέ περιπτώσεις εὔκολες τώρα στίς ἀρχές, μέχρι νά ἀποκτήσης πείρα. Εἶναι εἰς θέση αὐτή ἡ ψυχή νά καθυστερῆ τήν Πνευματική σου Φάλαγγα, μέ τά σαμποτάζ πού θά σοῦ δημιουργῆ χαλώντας τά γεφύρια σου. Νά σοῦ τρώει καί ὅλες τίς δυνάμεις σου, ἄσκοπα. Ἑπομένως; καλύτερα εἶναι τό νά τρώη πολύ φαγητό. Ἕνας ἔμπειρος, ξέρει πότε νά δίνη σημασία στίς σκηνές πού κάνει, καί πότε νά ἀδιαφορῆ.

Ἐνῶ ἐσύ τώρα μέ τήν καλή σου διάθεση, θά δίνης πάντοτε σημασία καί θά σέ ταλαιπωρῆ, καί θά καθυστερεῖ ἡ πνευματική σου πρόοδο.

Ἐγώ θά εὔχομαι.

Ὁ Χριστός καί ἡ Παναγιά μαζί σας, καί καλή τεσσαρακοστή.

Μέ σεβασμό καί ἀγάπη Χριστοῦ ἀσπάζομαι τήν δεξιάν σας. Τούς ἀδελφικούς ἀσπασμούς σ'ὅλους τούς Πατέρας.

Μοναχός Παΐσιος».

Ἄν καί τό γράμμα τοῦ ἁγίου Παϊσίου εἶναι καθαρότατο, ἐν τούτοις θά σημειώσω μερικές παρατηρήσεις.

Πρῶτον. Ὁ ἅγιος Παΐσιος ζοῦσε μέσα σέ ἡσυχία, προσευχόταν γιά ὅλον τόν κόσμο, ἔφευγε πολλές φορές ἀπό τήν καλύβη του γιά περισσότερη ἡρεμία μέσα στό δάσος, ἀλλά οἱ ἄνθρωποι πού εἶχαν ἀνάγκες τόν ἀναζητοῦσαν καί τόν πίεζαν. Ὅλοι μας προσπαθούσαμε νά χρησιμοποιοῦμε πολλά «τεχνάσματα» γιά νά τόν ἀνακαλύπτουμε. Ὅλη τήν νύκτα εἶχε ἀνάγκη νά κάνη τά «καλογερικά» του, κυρίως νά προσεύχεται γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἰδιαιτέρως γιά τούς κεκοιμημένους πού τούς ἀγαποῦσε ἰδιαίτερα.

Ἔτσι, ἐνῶ διάβαζε ὅλα τά σημειώματα καί τά γράμματα καί προσευχόταν γι' αὐτούς, λίγες φορές ἀπαντοῦσε. Ὅπως γράφει «δέν ἀπαντῶ σέ ἐπιστολές σάν τυπικό». Αὐτό ἦταν τό «τυπικό» του, τό νά μήν ἀπαντᾶ σέ κάθε ἐπιστολή, ἀλλά νά προσεύχεται.

Τό γνωρίζω προσωπικά, ἀφοῦ τοῦ ἔστελνα κατά καιρούς ἐπιστολές καί ποτέ δέν μοῦ ἀπάντησε σέ γράμματα, ἀλλά ἔστελνε τίς ἀπαντήσεις μέ ἄλλον τρόπο. Τίς περισσότερες φορές προσευχόταν καί καταλάβαινα πολύ καλά τήν ἐνέργεια τῆς προσευχῆς του. Γνωρίζω ὅτι ἡ ἀποχώρησή μου ἀπό τήν Ἔδεσσα, μετά τήν κοίμηση τοῦ ἁγίου Καλλινίκου, μέχρι τήν ἔλευσή μου στήν Ναύπακτο, ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς του. Δέν θά ἀναφέρω λεπτομέρειες γι' αὐτό. Μιά φορά μετά ἀπό μιά ἐπιστολή μου ἦλθε στήν Ἔδεσσα γιά νά λύση τό θέμα ἐπιτοπίως, καί ἄλλες φορές μέ περίμενε νά τόν ἐπισκεφθῶ στήν Καλύβη του γιά νά μοῦ ἀπαντήση.

Μάλιστα ὑπάρχει ἕνα συγκεκριμένο περιστατικό. Ὅταν ὁ ἅγιος Καλλίνικος Μητροπολίτης Ἐδέσσης συνάντησε τόν ἅγιο Παΐσιο στήν Ἱερά Μονή Σταυρονικήτα, στήν χειροτονία τοῦ π. Παϊσίου (Κυριακοῦ), χάρηκε πολύ καί τόν παρεκάλεσε νά ἔλθη στήν Ἔδεσσα καί χαριτολογώντας τοῦ εἶπε: «Θά σᾶς ὑποδεχθῶ μέ Φιλαρμονική μουσική» ὡς ἐπίσημο.

Ὅταν ὁ ἅγιος Παΐσιος ἦλθε στήν Ἔδεσσα γιά νά λύση ἕνα δικό μου θέμα, μετά ἀπό ἐπιστολή πού τοῦ ἔστειλα, ἦλθε στήν Ἱερά Μητρόπολη τήν παραμονή τῆς Πρωτοχρονιᾶς γιά νά λάβη τήν εὐχή τοῦ ἁγίου Καλλινίκου καί τήν ὥρα ἐκείνη ἡ Φιλαρμονική Μουσική τῆς Μεραρχίας παιάνιζε τά κάλαντα στόν Μητροπολίτη, ὁπότε ἐκπληρώθηκε ἐκεῖνος ὁ πρό ἐτῶν λόγος!

Στό γράμμα τοῦ τότε Ἀρχιμανδρίτου Ἀριστάρχου αἰσθάνθηκε τήν ἀνάγκη νά ἀπαντήση, ὅπως γράφει: «Μοῦ ἦτο πιό δύσκολο νά μήν σᾶς γράψω», ἐπειδή

κατάλαβε ὅτι τό θέμα ἦταν σοβαρότατο καί μάλιστα πνευματικό.

Δεύτερον. Γιά τήν περίπτωση πού ἀπασχολοῦσε τόν ἐπιστολογράφο του γράφει: «Ἡ ψυχή αὐτή, γιά τήν ὁποία μοῦ γράψατε, ἔχει καί σωματική πάθεση, καί πλάνη, καί δέχεται δαιμονική ἐπίδραση».

Αὐτή εἶναι μιά διάγνωση τήν ὁποία κάνει ἕνας φωτισμένος ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα διακριτικός Γέροντας. Μιά ἀσθένεια μπορεῖ νά εἶναι μόνον σωματική ἤ μόνον πλανεμένη κατάσταση ἤ μόνον δαιμονική. Στήν περίπτωση αὐτή εἶχαν συνδεθῆ οἱ τρεῖς αὐτές ἀσθένειες. Ὅταν ὁ διάβολος καταλαμβάνη ἕναν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἔχει καί νευρολογικά προβλήματα, τότε ἐπηρεάζει καί ὅλον τόν ψυχοσωματικό ὀργανισμό τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό ἔκανε τήν «προσκυνήτρια» αὐτήν νά δημιουργῆ μεγάλα προβλήματα στόν πνευματικό, ὁ ὁποῖος δέν μποροῦσε νά βοηθήση. Ὁ ἅγιος Παΐσιος τό κατάλαβε μέ τήν πνευματική ἀκτινογραφία πού ἔκανε, ἐπειδή φωτιζόταν ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Τρίτον, ὁ ἅγιος Παΐσιος δέν ἀρκέσθηκε σέ μία σωστή διάγνωση, ἀλλά ἔκανε καί σωστή θεραπεία. Ἔπρεπε νά βοηθήση τήν «προσκυνήτρια» αὐτήν καί νά βοηθήση, κυρίως τόν Πνευματικό πού βρισκόταν «σέ μεγάλο ἀδιέξοδο» καί δέν μποροῦσε «νά τήν κατευθύνη».

Δέν τόν προτρέπει νά τήν ἐγκαταλείψη, ἀλλά τόν συμβουλεύει νά τήν ἀπομακρύνη μέ σοφό πνευματικό τρόπο. Δηλαδή, πρῶτα πρέπει νά τήν συνδέση μέ «ἄλλον πνευματικό ἡλικιωμένον καί ἐμπειρώτερον» καί μόνον τότε νά «τήν ἀπομακρύνη ὁμαλά», νά τῆς «δείχνει ἀγάπη ἀπό μακρυά» καί «νά προσέυχεται».

Οἱ συμβουλές αὐτές εἶναι ἀπόσταγμα μεγάλης διακρίσεως, ὥστε νά ὠφεληθοῦν καί ἡ «προσκυνήτρια» καί ὁ πνευματικός. Ἡ βοήθεια μπορεῖ νά προσφέρεται μέ ἀγάπη καί προσευχή «ἀπό μακρυά», ἀφοῦ ὅμως ἀσχοληθῆ κάποιος ἄλλος ἐμπειρότερος πνευματικός μαζί της.

Ὅμως, προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο γιά νά διορθώση καί κάποια δέσμευση πού εἶχε ἀναλάβει ὁ πνευματικός. Δέν διστάζει νά τοῦ πῆ ὅτι δέν ἔπρεπε νά ὁρκισθῆ στήν ἀνάληψη αὐτοῦ τοῦ ἔργου. Αὐτό τό γράφει μέ πολλή τρυφερότητα, ἀφοῦ ἡ «διάθεσή του ἦταν καλή», «νά μή στενοχωρῆται γι' αὐτό, «γιατί ὁ Χριστός τήν καρδιά βλέπει, τά ἐλατήρια πού κινεῖται ὁ ἄνθρωπος». Παρά ταῦτα πρέπει νά τό ἀναφέρη σέ «κανέναν Ἀρχιερέα γνωστό σου νά τόν λύση». Δηλαδή, φωτίζεται ἀπό τόν Θεό νά κάνη ὀρθή διάγνωση, συμβουλεύει γιά τήν θεραπεία, ἀλλά δέν ὑπερβαίνει τήν θέση του στήν Ἐκκλησία, ἀφοῦ εἶναι μοναχός, οὔτε παραθεωρεῖ τό χάρισμα τῆς Ἀρχιερωσύνης.
Ἔχει διάκριση καί ὡς πρός τά ὅρια πού πρέπει νά ὑπάρχουν στήν Ἐκκλησία, ἀφοῦ

οἱ Ἀρχιερεῖς εἶναι εἰς «τύπον καί τόπον Χριστοῦ» καί διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, πού ἔλαβαν τό Ἅγιον Πνεῦμα νά συγχωροῦν καί νά λύνουν ἁμαρτίες καί διάφορους ὅρκους καί ὑποσχέσεις.

Τέταρτον, λαμβάνοντας ἀφορμή ἀπό τό περιστατικό αὐτό πού ὁ πνευματικός ἔφθασε σέ ἀδιέξοδο, ἐπειδή δέν εἶχε ἀποκτήσει ἀκόμη πνευματική πείρα, τοῦ συνιστᾶ μέ πολλή διάκριση καί ἀγάπη, ὅτι τώρα πού εἶναι στήν ἀρχή τῆς διακονίας αὐτῆς «νά βοηθᾶ σέ περιπτώσεις εὔκολες», «μέχρι νά ἀποκτήση πείρα».

Ὑπάρχει κίνδυνος μιά τέτοια περίπτωση νά καθυστερῆ «τήν Πνευματική σου Φάλαγγα καί τά σαμποτάζ πού θά σοῦ δημιουργεῖ χαλώντας τά γεφύρια σου». Ἐδῶ χρησιμοποιεῖ εἰκόνες ἀπό τόν στρατό καί μάλιστα κατά τίς ἐμπόλεμες καταστάσεις. Φαίνεται ὅτι ἡ θεολογία, ὡς λόγος καί γνώση τοῦ Θεοῦ εἶναι πνευματική στρατιωτική ἐπιστήμη. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά προχωρῆ μπροστά «πρός καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων» (Β΄ Κορ. ι΄, 4) τοῦ ἐχθροῦ καί ὄχι νά δέχεται πνευματικό «σαμποτάζ».

Ἄν ὁ πνευματικός δέν γνωρίζη τά μυστικά τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος, τότε καταστρέφονται ὅλες «οἱ δυνάμεις του ἄσκοπα». Μόνον ἕνας «ἔμπειρος πνευματικά» «ξέρει πότε νά δίνη σημασία στίς σκηνές» πού κάνει ὁ ἐξομολογούμενος καί πότε νά «ἀδιαφορῆ».

Αὐτή ἡ συμβουλή δείχνει μεγάλη πατερική ἐμπειρία, καίτοι ὁ ἅγιος Παΐσιος δέν ἦταν πνευματικός, ἀλλά ἀσκητής! Ὁ πνευματικός ἄλλοτε πρέπει νά δείχνη ἐνδιαφέρον, ὅταν κάποιος ἐξομολογούμενος δημιουργῆ διάφορες καταστάσεις, γιά νά τόν βοηθήση, καί ἄλλοτε νά ἀδιαφορῆ. Πῶς θά τό ξέρη αὐτό; Εἶναι καρπός φωτισμοῦ ἀπό τόν Θεό καί πνευματικῆς πείρας.

Ὅταν ὁ πνευματικός δέν μπορεῖ νά κάνη διάκριση, ἔστω καί «ἄν ἔχει καλή διάθεση» γιά νά βοηθήση, θά δίνη «πάντοτε σημασία» σέ ὅλα, μέ ἀποτέλεσμα νά «ταλαιπωρῆται» καί «νά καθυστερῆ ἡ πνευματική του πρόοδος».

Πέμπτον, ἀφοῦ κάνει ὀρθή διάγνωση, δίνει ὀρθή θεραπεία καί ὀρθή κατεύθυνση. Στήν συνέχεια δείχνει ὅλη τήν ἀγάπη του, διαβεβαιώνοντάς τον ὅτι θά εὔχεται γι' αὐτόν. Καί τοῦ εὔχεται ὁ Χριστός καί ἡ Παναγιά νά εἶναι μαζί του. Ἐπειδή δέ σέβεται τήν Ἱερωσύνη του, ἀφοῦ ὁ ἴδιος εἶναι μοναχός, τελειώνει τήν ἐπιστολή «μέ σεβασμό καί ἀγάπη Χριστοῦ» καί ἀσπάζεται «τήν δεξιά του».

Στήν ἐπιστολή αὐτή βλέπει κανείς ἕναν μεγάλο «πνευματικό στρατηγό», πού γνωρίζει τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁ διάβολος πλανᾶ τόν ἄνθρωπο, γνωρίζει ὅλα τά «νοήματα αὐτοῦ» (Β΄ Κορ. β΄, 11) καί δίνει σαφεῖς ὁδηγίες γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων πού προέρχονται ἀπό τίς δαιμονικές ἐπιδράσεις. Ἔτσι

κατευθύνει ἕναν πνευματικό πατέρα, ἀλλά τό κάνει μέ μιά καταπληκτική διάκριση, γνωρίζοντας τά ὅριά του μέσα στήν Ἐκκλησία, ἀφοῦ εἶναι ἁπλοῦς μοναχός καί ὁ συνομιλητής του εἶναι Κληρικός.

Εὐχαριστῶ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντίνης κ. Ἀρίσταρχο, Γέροντα Ἀρχιγραμματέα τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων πού μοῦ ἐμπιστεύθηκε αὐτήν τήν ἐπιστολή καί μοῦ ἔδωσε καί ἄλλες πληροφορίες πού παρουσίασα στό κείμενο αὐτό. Δοξάζω τόν Θεό γιά τήν ὕπαρξη τόσων ἁγίων πού ἔζησαν καί ζοῦν μεταξύ μας, μεταξύ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται ὁ ἅγιος Παΐσιος ὁ Ἁγιορείτης, πού ἦταν ὄντως ἕνας ἀββᾶς τοῦ Γεροντικοῦ, τοῦ ὁποίου εἴθε νά ἔχουμε τίς πρεσβεῖες πρός τόν ἐλεήμονα Θεό.